

S. Sayısı : 159

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/404)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2121

14 - V - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 - V - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe

Matbuata ve alelûmum neşriyata müteallik Devlet vazifelerinin ve bu meyanda Turizm işlerinin bir elden idaresi ve bu idarenin doğrudan doğruya Başvekâlete bağlanması daha faydalı olacağı düşünülmüş ve bu maksadla,

2444 numaralı kanunla teşkil olunan Matbuat umum müdürlüğüne aid vazifeler ve P. T. T. Umum müdürlüğüne yapılmakta olan radyo işlerinin ve Ticaret vekâletine bırakılan turizm işlerinin Başvekâlete bağlı olmak üzere yeniden teşkil edilecek Matbuat umum müdürlüğünde birleştirilmesini teğmin edecek Anadolu ajansı ile mukavele akdi için Hariciye vekâletine salâhiyet veren hükümlerin bu esasa göre tadilini tazammun eyleyecek şekilde merbut kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Esas No. 1/404

Karar No. 1

20 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair olub Başvekâletin 14 Mayıs 1940 tarih ve 6/2121 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Muvakkat encümenimize verilmiş olmakla Başvekâlet müsteşarı hazır olduğu halde okundu ve konuşuldu:

Bu kanun lâyihası ile Başvekâlete merbut olmak, Matbuat, radyodifüzyonu, turizm işlerini bir arada tedvir etmek üzere Matbuat umum müdürlüğü adı altında bir Umum müdürlük teşkil edilmektedir.

Esasen Matbuat, radyodifüzyonu, turizm gibi mevzular bir birini tamamlayan ve bir birile

çok sıkı alâkalı işler olduğundan, bu bakımdan da bu lâyiha memleketin menfaat ve ihtiyaçlarına daha iyi cevap verecektir.

Bir taraftan radyodifüzyon, turizm ve matbuat işlerinin hali hazırda üç ayrı kanunla üç ayrı idarî makama bağlı bulunmaları; esasında müşterek çalışmaları icabeden bu teşekküllerin verimlerinin; lâyük oldukları mertebeye çıkmasında da engel teşkil etmektedir.

Diğer taraftan Büyük harb sonrası dünyasında çok büyük ehemmiyet kesbeden bu mevzular verimlerini arttırma bakımından, her tarafta tek salâhiyet dairesinde toplanmaktadır. Yüksek huzuruza arzedilen bu lâyihayı, yukarıdaki bahsedilen faydaları teğmin edici mahiyette gördüğünden Encümenimiz bazı ufak değişikliklerle kabul etmiştir.

Lâyihanın Hükümet teklifi ile farklı olarak Encümenimizce değiştirilen noktaları şunlardır:

Hükümet teklifinin 5 ne maddesi kaldırılmış mezkûr maddenin (Umumî müdürün memurlarını lüzum gördüğü vazife ve mahallerde istihdam eder) şeklindeki fıkrası encümenin 3 neü maddesine bir fıkra olarak eklenmiştir. Yine mezkûr maddenin (Umum müdür bu kanunda sayılı vazifeleri Başvekilin direktif ve talimatı dairesinde yapar ve buna müteallik işleri şubeleri arasında taksim ve tevzi eder) şeklindeki fıkrayı da büsbütün kanundan çıkarmıştır. Çünkü esasen Başvekâlete bağlı olarak teşekkül eden Umum müdürlük tabii olarak bütün faaliyetini Başvekilin yüksek talimat ve direktifleri altında yapacaktır, bu itibarla encümenimiz bu noktayı kanuna da bir defa daha teyid etmeyi zaid görmüştür.

Bundan başka, lâyihanın 4 neü maddesine (G) fıkrası olarak; bu kanunla lâğvedilmekte

olan 2444 sayılı kanunun ikinci maddesinin (A) ve (B) fıkralarını küçük tadil ile encümenimiz ilâve etmiştir.

Bu fıkranın eklenmesini encümenimiz, eski Umum müdürlüğün 2444 sayılı kanuna göre yapagelmekte olduğu faaliyetlerini yeniden teşkil edilen bu Umum müdürlükte de devam ettirmek ve sekteye uğratmamak için ilâvesini faydalı görmüştür.

Bunlardan başka yapılan değişiklikler yalnız sekle aid olanlardır.

Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reislige sunulur.

Matbuat kanunu müzakere eden Muvakkat E.

Reisi		M. M.
Zonguldak		Kütahya
<i>İ. E. Bozkurd</i>		<i>A. Tiridoğan</i>
Kâtib		
Afyon K.	Ankara	Balıkesir
<i>M. Gönenç</i>	<i>A. Ulus</i>	<i>F. Tiridoğan</i>
Bingöl	Bolu	Bursa
<i>Necmettin Sahir</i>	<i>Dr. Zihni Ülgen</i>	<i>Fazlı Güleç</i>
Bursa	Denizli	Erzincan
<i>N. Ayas</i>	<i>Tahir Berkay</i>	<i>S. Başotaç</i>
Gaziantep	Gümüşane	Gümüşane
<i>Dr. A. Melek</i>	<i>Durak Sakarya</i>	<i>Edib Servet Tör</i>
İzmir	Kütahya	Malatya
<i>S. Epikmen</i>	<i>Sadri Ertem</i>	<i>M. Öker</i>
	Sivas	

Matbuat umum müdürlüğü titrinin göreceği vazifeye göre eksik buluyorum. Neşriyat ve turizm umum müdürlüğüne tebdilini muvafık buluyorum

A. N. Demirağ

Urfa	Yozgad
<i>Şeref Uluğ</i>	<i>Z. Arkand</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı vazifeleri ifa etmek üzere, Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Matbuat umum müdürlüğü, bir umum müdürün emri altında, matbuat radyo difüzyon ve turizm şubeleri müdürlüklerinden ve bunların bürolarından teşekkül eder.

MADDE 3 — Umum müdür, Başvekil tarafından intihab ve Cümhur Reisinin tasdiki ile tayin olunur. Şube müdürleriyle beşinci ve daha yukarı derecedeki memurlar, umum müdürün inhasile Başvekil tarafından ve diğer memurlarla müteferrik müstahdemler, umum müdür tarafından tayin edilir.

Umum müdürün tayini, 3656 sayılı kanununun 6 ncı maddesi hükmüne tâbidir.

MADDE 4 — Umum müdürlüğün başlıca vazifeleri şunlardır :

A - Memleket içinde ve dışında; siyasî, iktisadî, içtimai ve harsî hareketler bakımından bütün neşriyatı takib etmek,

B - Memleket içinde ve dışında; millî siyaset ve menfaatlerimizi ihlâlâ matuf olabilecek propagandaları karşılamak, rejimin dahilî ve haricî siyaseti hakkında efkârı umumiyeyi tenvir etmek ve icabına göre elindeki vasıtaları kullanarak neşriyat yapmak ve yaptırmak,

C - Millî matbuatın inkilâb prensiblerine Devletin umumî siyasetine ve memleket ihtiyaçlarına uygun olmasını teğmine çalışmak ve bunların seviyesini yükseltecek tedbirlerin alınmasına rehberlik etmek,

Ç - Beynelmilel matbuat, radyo difüzyon ve turizm teşekküllerile meslekî temas ve münasebetlerde bulunmak,

D - Matbuat kanununun tatbikatına nezaret etmek,

E - Radyo difüzyon postaları vasıtasile halkımızın siyasî, içtimai, iktisadî, harsî ve bedii

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Başvekâlete bağlı Matbuat umum müdürlüğü teşkiline ve vazifelerine dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Bu kanunda yazılı vazifeleri ifa etmek üzere Başvekâlete bağlı (Matbuat umum müdürlüğü) adile bir umum müdürlük teşkil edilmiştir.

MADDE 2 — Matbuat umum müdürlüğü bir umum müdürün emri altında, matbuat, radyo-difüzyon ve turizm müdürlüklerinden ve bunların bürolarından teşekkül eder.

MADDE 3 — Umum müdür Başvekil tarafından intihab ve Cümhur Reisinin tasdikile tayin olunur.

Şube müdürleri ile beşinci ve daha yukarı derecedeki memurlar Umum müdürün inhasile Başvekil tarafından ve diğer memurlarla müteferrik müstahdemler Umum müdür tarafından tayin edilir.

Umum müdür; kadro ve memurluk unvanlarıyla mukayyed olmaksızın memurlarını lüzum gördüğü vazife ve mahallerde istihdam edebilir.

Umum müdürün tayini 3656 sayılı kanununun 6 ncı maddesi hükmüne tâbidir.

MADDE 4 — Umum müdürlüğün başlıca vazifeleri şunlardır :

a) Memleket içinde ve dışında siyasî, iktisadî, içtimai ve harsî hareketler bakımından bütün neşriyatı takib etmek,

b) Memleket içinde ve dışında; millî siyaset ve menfaatlerimizi ihlâlâ matuf olabilecek propagandaları karşılamak, rejimin dahilî ve haricî siyaseti hakkında efkârı umumiyeyi tenvir etmek ve icabına göre münasib göreceği vasıtaları kullanarak neşriyat yapmak ve yaptırmak,

c) Millî ahlâk, haberlerin doğruluğu, yabancı tahrikât ve propagandalar, Devlet icraatının efkârı umumiyeye lâyük oldukları ebat ve ehemmiyette arzı millî kültür ve Matbuat kanunları bakımından iç neşriyatı;

Memleketlerin cihan siyasetindeki temayülleri, dahilî siyasetlerindeki tezahurları, Türkiye ile olan münasebetleri ve kültür hareketleri bakımından haricî neşriyatı takib eylemek;

d) Millî matbuatın inkilâb prensiplerine, Devletin umumî siyasetine ve memleket ihti-

ihtiyaçlarını tatmin edecek programlar ihzar ve tatbikını teğmin etmek,

F) İç ve dış turizmin millî siyaset ve İktisadî ihtiyaçlarımıza uygun ve memlekete faydalı olacak şekilde inkişafına hâdim tedbirler alma ve memleket içinde turizm endüstrisini tensik ve tanzim etmek ve bunları mürakabe altında bulundurmak ve memleketimizi alâkadar eden turizm teşekküllerile münasebetler tesis etmek,

G) Memleketimizde yapılab neşredilecek olan film ve tiyatro piyeslerinin ve senaryoların ve resimlerin ve hariçten getirilib teşhir edilecek olan bu gibi eserlerin zararlı tesirler yapacak mahiyette olmamasına dikkat ve nezaret etmek ve zararlı olanların yapılmasına mâni olacak tedbirler almak ve halkımızı tenvire, memleketimizi yabancı memleketlere tanıtmaya yarayan bu gibi eserlerin zararlı tesirleri yapacak mahiyette olmamasına dikkat ve nezaret etmek ve zararlı olanların yapılmasına mâni olacak tedbirler almak ve halkımızı tenvire, memleketimizi yabancı memleketlere tanıtmaya yarayan bu gibi eserler vücade getirilmesine yardım etmek ve bunun için lüzumlu malzemeyi teğmin etmek.

MADDE 5 — Umum müdür, yukarıda sayılı vazifeleri Başvekilin direktif ve talimatı daire-sinde ifa ve buna müteallik işleri şubeleri arasında taksim ve tanzim eder; kadro ve unvanı memuriyetle mukayyed olmaksızın memurları lüzum gördüğü vazife ve mahallerde istihdam eder.

MADDE 6 — Yıllık ödenecek miktarı, 150 000 lirayı geçmemek üzere Anadolu Ajansı Türk anonim şirkete on seneye kadar taahhüd icrasında, Matbuat umum müdürlüğü salâhiyetlidir.

yaçlarına uygun olmasını teğmine çalışmak ve bunların meslekî inkişaf ve faaliyetleri için rehberlik etmek;

e) Beynelmîl matbuat, radyodifüzyon ve turizm teşekküllerile meslekî temas ve münasebetlerde bulunmak;

f) Matbuat kanununun tatbikatına nezaret etmek;

g) Radyodifüzyon postaları vasıtasile halkımızın siyasî, içtimaî, iktisadî, harsî ve bedîî ihtiyaçlarını tatmin edecek programlar ihzarını ve tatbikını teğmin etmek;

h) Memleket dahilinde yapılan filimlerin senaryolarını ve hariçten gelen filimleri ve memleket sahnelerinin repertuvarlarını kontrol etmek; resim, gramofon plâkları ve diğer bütün neşir vasıtalarını nezareti altında bulundurmak ve her hususta memlekete zararlı tesirler yapacak mahiyette olmamalarına dikkat etmek ve zararlı mahiyette gördüklerinin yapılmasına mâni olacak tedbirler almak halkımızı tenvire ve memleketimizi yabancı memleketlere tanıtmaya yarayan her nevi faydalı neşriyat ve senaryolar hazırlamak ve bu gibi eserler vücade getirilmesine yardım ve bunun için lüzumlu vasıtaları tedarik etmek;

i) İç ve dış turizmin millî siyaset ve iktisadî ihtiyaçlarımıza uygun ve memlekete faydalı olacak şekilde inkişafına hâdim tedbirler almak ve memleket içinde turizmin işlerini tanzim etmek ve bunları mürakabe altında bulundurmaktır.

MADDE 5 — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7 — 3222 numaralı telsiz kanunu ile radyodifüzyon postalarına ve telsiz telefon alıcı tesisatına aid olmak üzere Münakalât vekâletine ve P. T. T. Umum müdürlüğüne verilen hak ve salâhiyet ve vazifeler, mevcut teşkilât ile birlikte Matbuat umum müdürlüğüne devredilmiştir. Bu vazife ve salâhiyetlerin hangi makamlar tarafından ifa ve tahsilâtın ne şekil ve ne suretle teğmin edileceği bir nizamname ile tesbit edilir.

MADDE 8 — 3656 sayılı kanuna bağlı maaşlı memurlar cedvelinden bu kanuna bağlı (1) numaralı cedvel muhteviyatı çıkarılmış ve mezkûr kanuna (2) numaralı cedvel eklenmiştir.

MADDE 9 — Matbuat umum müdürlüğünün ücretli memurlar kadrosu, bu kanuna bağlı (3) numaralı cedvelde gösterilmiştir.

MADDE 10 — Matbuat umum müdürlüğü teşkilâtına ve vazifelerine dair 2444 ve bu kanuna bağlı teşkilât kadro cedvelini değiştiren 3361 numaralı kanunla, Ticaret vekâleti teşkilât ve vazifelerine dair 3614 numaralı kanunun turizme aid olan 10 ncu maddesi ve 2594 numaralı kanun kaldırılmıştır.

MUVAKKAT MADDE 1 — 2594 numaralı kanuna tevfikân Hariciye vekâletile Anadolu ajansı Türk Anonim şirketi arasında akdedilen mukavelenamenin Hariciye vekâletine bahşettiği haklar ve tahmil ettiği vecibeler Matbuat umum müdürlüğüne devredilir.

MUVAKKAT MADDE 2 — Yedinci maddede yazılı nizamnamenin meriyeti tarihine kadar mezkûr madde mucibince Matbuat umum müdürlüğüne devredilen vazife ve salâhiyetlerden fennî muayeneler icrasına ve ruhsatname itasına ve ücret istifasına müteallik muameleler, Münakalât vekâleti ve P. T. T. Umum müdürlüğü tarafından ifa edilir ve bu suretle Hazine namına yapılan tahsilât için P. T. T. idaresine % 10 aidat verilir.

MADDE 11 — Bu kanun 31 mayıs 1940 tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Hükûmetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7 — Hükûmetin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8 — Hükûmetin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9 — Hükûmetin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Hükûmetin muvakkat birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — Altıncı maddede yazılı nizamnamenin meriyeti tarihine kadar, mezkûr madde mucibince Matbuat umum müdürlüğüne devredilen vazife ve salâhiyetlerden fennî muayeneler icrasına ve ruhsatname itasına ve ücret istifasına müteallik muameleler, Münakalât vekâleti ve P. T. T. Umum müdürlüğü tarafından ifa edilir ve bu suretle Hazine namına yapılan tahsilât için P. T. T. İdaresine % 10 aidat verilir.

MADDE 10 — Hükûmetin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12 — Bu kanunun ahkâmını tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 - V - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
M. V.		Ti. V.
<i>A. Çetinkaya</i>	<i>N. Topcoğlu</i>	

MADDE 11 — Hükümetin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifine bağlı cedveller

[1] NUMARALI CEDVEL

Matbuat umum müdürlüğü

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maas
2	Umum müdür	1	125
11	Şef	1	30
12	Memur	5	25

[2] NUMARALI CEDVEL

Matbuat umum müdürlüğü maaşlı kadroları

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maaş	Aylık tutarı	D.	Memuriyetin nevi	Aded	Maaş	Aylık tutarı
2	Umum müdür	1	125	500	7	Radyo program bürosu şefi	1	60	170
4	» » muavini	1	90	300	8	Radyo muhabere bürosu şefi	1	50	140
5	Müdür	3	80	260	8	Radyo idare bürosu şefi	1	50	140
6	» muavini	3	70	210	10	Radyo birinci sınıf mümeyyiz	1	35	100
7	Raportör	3	60	170	11	Radyo mubayaa memur, mutemed	1	30	85
8	Evrak müdürü (Dosyaya da bakar)	1	50	140	12	Kütüphane memuru	1	25	75
9	Şef	4	40	120	11	Radyo ayniyat memur ve mutemed	1	30	85
10	Birinci sınıf mümeyyiz	3	35	100	5	Radyo mühendisi (İhtisas mevkii)	1	80	260
11	İkinci » » (Birisı mutemedlik de yapar)	4	30	85	6	Radyo mühendisi (İhtisas mevkii)	2	70	210
12	Tedkik memuru ve mu-sahhah (Birisı ayniyat muhasibliği vazifesini de görür)	6	25	75					
13	Kâtib	4	20	60					

[3] NUMARALI CEDVEL

Matbuat umum müdürlüğü ücretli memurlar kadrosu

D.	Memuriyetin nevi	Aded	Aylık ücreti
	Başmüsavir (Mutahassis)	2	400
	Birinci sınıf müşavir »	5	300
	Radyo neşriyat şefi »	4	300
	İkinci sınıf müşavir »	4	210
	Mütereim ve redaktör »	4	170
	» » Mu. »	2	100